

SAMHÄLLSRESURSER
OCH
FÖRDELNING

- Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion. (s. 34-39)
- Det offentliga ekonomi. Vad skatter är och vad kommuner, regioner och stat använder skattemedel till. (s. 40-45)
- Exempel på skilda ekonomiska och sociala villkor för barn, i Sverige och i olika delar av världen. (s. 46-51)

Centralt
innehåll

- Eleven visar grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.
- Eleven beskriver enkla samband inom olika samhällsstrukturer.
- Eleven för enkla resonemang om hur människor kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
- Eleven för enkla resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.
- Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med enkla källkritiska argument.

Kunskapskrav

PRIVAT- EKONOMI

fråga
svara
vinn

Förberedelser

Materialaren hämtar två stycken hårda A4-papper och en sax.

Klipp varje A4-sida i åtta lika stora bitar, det vill säga totalt 16 bitar.

Dela upp begreppen i gruppen och ta reda på vad de betyder.

Skriv begreppet på ena sidan och förklaringen på den andra.

Skriv så noggrant som du kan.

Om någon i gruppen är klar tidigt hjälper den någon som inte är klar.

Arbetsgivare

Ekonomi

Kontant betalning

Skatt

Avbetalning

Hushåll

Lön

Tjänster

Bidrag

Inkomster

Privatekonomi

Stöd för arbetslösa

Budget

Konsumtion

Ränta

Utgifter

Grundbok s. 39

16 viktiga begrepp

fråga
svara
vinn

Spela

- Du jobbar med din axelkompis.
- Du ska tillsammans med din axelkompis ställa frågor/svara på frågor med era ögonkompisar.
- Dela upp korten så varje axelpar har åtta kort var.
- Det axelpar som är äldst räknat i antal dagar börjar att ställa frågor.
- Svarar axelparet rätt behåller de kortet, men svarar axelparet fel läggs kortet undan.
- Ni byter uppgifter när de åtta korten är slut.
- När båda axelparen svarat klart på de åtta begreppen, byter ni högar med varandra och börjar om.

Levnads- standard*

- rangordna

Mat	Bil
Hyra	Mobilabonnemang
Kläder	Tv-abonnemang
El	Nöjen
Vatten	Sparande
Barnomsorg	Träning/idrott
Internet	Skatt

- Materialaren hämtar ett A4-papper och en sax.
- Sekreteraren klipper 14 remsor.
- Ni skriver en utgiftspost på varje remsa.
- Nu ska ni i gruppen rangordna dessa utgiftsposter.
- Lägg den som ni tycker är viktigast längst upp och minst viktig längst ner.
- Kontaktpersonen berättar för mig när ni känner er klara.

*En persons ekonomiska och materiella nivå, till exempel mat, kläder och bostad.

- Ni ska tillsammans i gruppen titta på hur de andra grupperna tänkt.
- Se om ni hittar några likheter och om ni hittar några skillnader.
- När ni tittat klart så kommer jag fråga varje grupp om vad de hittat för likheter och skillnader.
- Ni har också möjlighet att fråga någon annan grupp hur de har tänkt.

Levnads-
standard

- skillnader och likheter

- Ta fram er SO-skrivbok.
- På nästa slide kommer ni få välja den levnadsstandard som ni vill ha när ni är vuxna. Du/ni är 23 år gamla och bor någonstans själva.
- Skriv i SO-skrivboken vilket ni väljer och hur mycket det kommer att kosta.

Levnads-
standard
- när du är vuxen

Utgifter varje månad

- a) Lägenhet 5 000 kr eller villa 10 000 kr
- b) Äta hemma 2 000 kr eller på restaurang 4 000 kr
- c) Gammal bil 2 000 kr eller ny bil 5 000 kr
- d) Köpa kläder bara när det behövs 500 kr eller köpa kläder ofta 3 000 kr
- e) Enkel semester 500 kr eller dyr utlandssemester 3 000 kr
- f) Fukt och grönt 300 kr eller alkohol och tobak 2 000 kr
- g) Inga streamingtjänster 0 kr eller flera streamingtjänster 500 kr
- h) Äldre mobil 300 kr eller den senaste mobilen 700 kr

Levnads-
standard
- välj

Levnads- standard - räkna ut din skatt

Räkna ut hur mycket som är kvar av lönen efter skatt.

Skatten är 30 % om du tjänar upp till 44 000 kr, sedan är skatten 50 %.

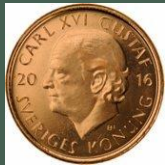
Exempel 1: Om du tjänar 30 000 kronor så slår du så här på miniräknaren

$$30\,000 * 0,7 = \mathbf{21\,000} \text{ kr kvar efter skatt}$$

Exempel 2: Om du tjänar 60 000 kronor

$$44\,000 * 0,7 = 30\,800 \text{ kr och } 16\,000 * 0,5 = 8\,000 \text{ kr}$$

$$30\,800 + 8\,000 = \mathbf{38\,800} \text{ kr kvar efter skatt}$$

Levnads- standard - räcker pengarna?

- Räkna ut om er lön räcker för den levnadsstandard som ni har valt.
- Om inte, så behöver ni göra nya val.
- Titta igen på de val som ni kunde göra och välj så er budget håller.
- Skriv ner den nya budgeten i era SO-skrivböcker.

Levnads- standard

- redovisning i annan grupp

- Några axelpar kommer att få byta grupper för en stund.
- Ni ska i de nya grupperna berätta hur det gick med uppgiften som handlade om levnadsstandard.
- Frågorna som ni ska kunna svara på finns på nästa slide.
- Den som har kortast väg till skolan börjar att berätta.
- Hjulet kommer sedan välja några som får berätta i helklass.

- Vilket yrke fick du?
- Hur mycket fick du/ni kvar av lönen efter skatt?
- Hade du råd med den levnadsstandarden som du/ni valt?
- Vilka ändringar fick du/ni göra för att få ihop ekonomin?
- Skulle du/ni kunna tänka er att leva med det resultat du/ni fick?

Levnads-
standard
- frågorna

Privatekonomi

- en genomgång

- Inkomst (s. 35)

Lön

Bidrag - barnbidrag, bostadsbidrag

Stöd för arbetslösa (a-kassa)

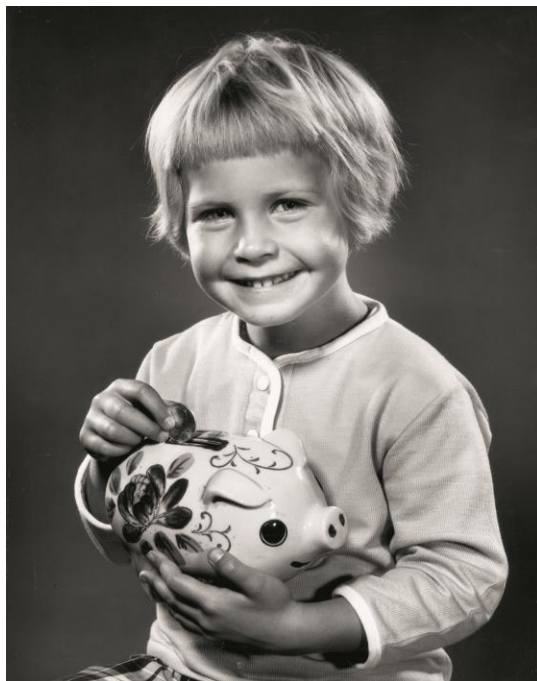
- Utgifter (s. 36)

Konsumtion

Varor som vi köper - mat, kläder, bilar

Tjänster som vi köper - klippning, få bilen lagad

Försäkringar - om något skulle hända

**LÅNA 24 000 KR
I 24 MÅNADER**

ANSÖK NU!

o kr avavgift
o kr uppläggningsavgift
o kr kreditkostnad

Kontakta oss på
www.dodumom.se
och få pengarna i handen

Privatekonomi

- genomgång forts.

- Spara (s. 37)

Varför bör man spara pengar?

Lägga undan pengar som bli "över"

Oförutsedda avgifter och nöjen

Spargris eller bank?

- Betala kontant, låna eller avbetala? (s. 38)

Kontant - bankkort, Swish

Låna pengar - bank eller snabblåneföretag?

Avbetalning - bra eller dåligt?

- På nästa slide finns familjen Johanssons budget från sidan 34 i grundboken.
- När pappan i familjen blev arbetslös fick familjen 8 000 kronor mindre i månaden att använda.
- Varje grupp ska nu göra en ny budget till familjen Johansson. Vilka förändringar gör ni?
- Ni ska redovisa detta i sann lyxfällan-anda

"Lyxfällan"
- ny budget

FAMILJEN JOHANSSONS BUDGET FÖR APRIL

INKOMSTER

Lön	52 850 kr
Barnbidrag	2 500 kr
<u>Totalt</u>	<u>55 350 kr</u>

UTGIFTER

Skatt på lönen	15 850 kr
Boende (hyra)	8 500 kr
Mat	6 500 kr
Kläder	1 800 kr
Träning/idrott	1 700 kr
Fritids	1 250 kr
Mobiler, el, internet	3 200 kr
Bil, resor	4 600 kr
Sparande	3 000 kr
Nöjen, semester	8 950 kr
<u>Totalt</u>	<u>55 350 kr</u>

- Ni kommer att få en stencil som ser ut som budgettavlan. Ni kan använda er av den för att göra en ny budget.
- Ni ska redovisa ert förslag på den stora budgettavlan som finns på whiteboarden.
- Ni ska göra egna pengar att sätta upp på whiteboarden.

Lyxfällan
- budgettavlan
och pengar

Banklånet

- del 1

- Du ska till banken och försöka få ett lån.
- Du ska nu fylla i en blankett där du ansöker om lån.
- När det är klart "skickar" du in blanketten till banken (ger den till mig).

Ansökan om banklån

Vad behöver du låna pengar till?

Hur stor är din inkomst per månad?

Hur stora utgifter har du per månad?

Hur mycket pengar vill du låna?

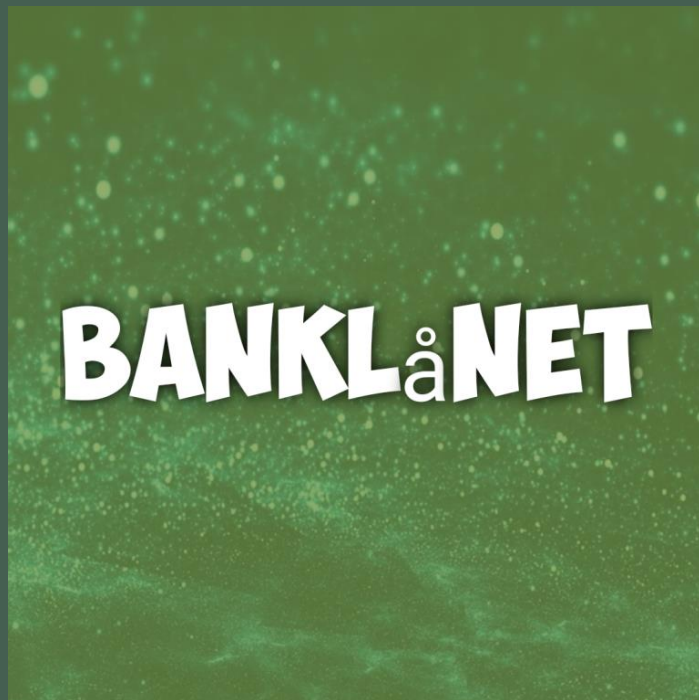
Hur ska du kunna betala tillbaka lånet?

Uppgifterna är lämnade på heder och samvete

Namn

Banklånet

- del 2

- Det har öppnat ett bankkontor här på skolan.
- Ni kommer att en och en få gå och träffa en banktjänsteman som kommer att gå igenom er ansökan om lån.
- Banktjänstemannen kommer att ställa frågor till dig som du behöver svara på.
- Sedan beslutar banktjänstemannen om du får låna pengar eller inte.

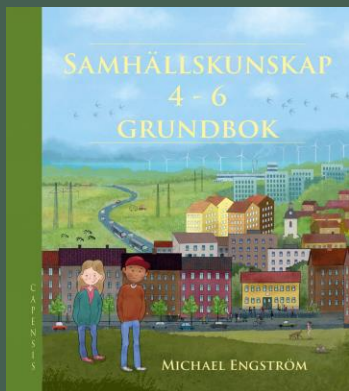

Diagnos

(s. 25 i övningsboken)

Vad kommer ni ihåg om privatekonomi?

- Läs frågorna noga.
- Ta god tid på er.
- Lycka till!

Om lektionsförslagen

Under 2021 kommer Capensis böcker revideras utifrån SKOLFS 2020:93. De skolor som använder klassuppsättningar av de reviderade böckerna

- Historia 4-6 grundbok (mars 2021),
- Samhällskunskap 4-6 grundbok (maj 2021),
- Religionskunskap 4-6 grundbok (oktober 2021) eller
- Geografi 4-6 grundbok (december 2021)

kan beställa alla lektionsförslag i respektive ämne gratis på limnea.utbildning@gmail.com

Lektionsförslagen är framtagna av Ulrica Olsson. Om du eller dina elever har förslag på förbättringar får ni gärna höra av er till förlaget.

Jan Wiklund

Capensis

redaktör för SO 4-6

0730-61 8664